

La pau irlandesa, en la corda fluixa

Irlanda del Nord viu un moment d'estancament en el procés de pau. D'una banda els unionistes es neguen a fer cap pas si l'IRA no lliura les armes, i d'una altra els republicans de Gerry Adams asseguren que si no s'avança hi pot haver una gran crisi.

ARXIU / EFE

Gerry Adams, líder del Sinn Féin, i David Trimble, líder de l'UUP, mantenen posicions diferents sobre l'aplicació dels acords de pau signats el 10 d'abril. Trimble vol que l'IRA lliuri les armes abans que els representants del Sinn Féin entrin al govern de l'Ulster.

En canvi, Adams recorda que el text de l'acord no fixa cap data per al decomís d'armes i que tot són excuses per blocar l'aplicació de l'acord.

La paraula "crisi" encara no és aplicable al procés de pau que viu Irlanda del Nord. Però quasi. El passat 31 d'octubre, tal i com deia l'Acord de Pau, el govern de l'Assemblea d'Irlanda del Nord així com el Consell Nord-Sud amb ministres de tota l'illa havia d'entrar en pre-funcionament. Però es va acabar el mes i no hi va haver cap tipus d'acord. Aquesta situació d'inestabilitat que s'ha allargat fins ara no pot durar massa, ja que totes les institucions establertes en l'acord signat el passat 10 d'abril, i referendat pels irlandesos el 22 de maig, han d'estar en ple funcionament el mes de febrer.

Tots els sectors implicats en el conflicte, tant a dins com a fora dels sis comtats que formen Irlanda del Nord, han llaçat crits d'alerta per l'actual estancament que experimenta l'aplicació dels acords.

El principal escull del procés és el decomís d'armes. El designat primer ministre de l'Assemblea d'Irlanda del Nord, l'unionista (pro-britànic moderat) David Trimble, s'ha atrinxerat en la idea que els republicans (pro-irlandesos radicals) del Sinn Féin no poden estar en el govern de l'Ulster fins que el grup armat Exèrcit Republicà Irlandès (IRA) no lliuri les armes. Trimble, líder del Partit Unionista de l'Ulster (UUP), el més votat en les eleccions del 22 de juny, argüeix que cada cop li és més difícil aguantar la pressió dels votants unionistes i que necessita concessions de l'altre cantó de l'escenari polític.

Al seu torn el Sinn Féin (SF, quarta força en els últims comicis) recorda que decomís no vol dir lliurament d'armes, i que a més no hi ha cap punt en el text de l'acord que fixi una data per al decomís

com a condició *sine qua non* per fer operatius els òrgans de govern d'Irlanda del Nord. Pat Rice, responsable de relacions internacionals del Sinn Féin assegura que "els unionistes utilitzen el lliurament d'armes, com podien utilitzar qualsevol altra excusa, amb l'objectiu de blocar l'aplicació de l'acord i evitar així qualsevol canvi en la situació de desigualtat total" dels republicans i nacionalistes (pro-irlandesos moderats), respecte els unionistes. Rice, com altres membres del Sinn Féin, han alertat que "si a la primavera encara no hi ha hagut canvis, hi haurà grans dificultats, perquè un procés de pau que s'estanca ja no és un procés de pau". De fet, Trimble no es pot permetre el luxe de deixar fora de l'Assemblea el 18% dels irlandesos del nord que voten el SF.

Pel que fa als nacionalistes del Partit Socialdemòcrata i Laborista (SDLP, segona força a les darreres eleccions) han apel·lat, "en la mateixa mesura", a la responsabilitat d'UUP i SF, per desbloquejar aquesta situació. Posició que han adoptat altres partits minoritaris quan no han comminat Trimble a no pararse en la qüestió del desarmament.

Només la tercera força més votada en les darreres eleccions, els unionistes radicals del reverend ultra Ian Paisley (Partit Unionista Democràtic, DUP), han aprofitat la situació per radicalitzar les seves posicions, pro-britàniques. Paisley, contrari a l'acord de pau, vol recuperar el seu pes en la comunitat unionista i desbancar Trimble d'aquesta posició. En el congrés del

"Vaig entrar a l'entorn de l'IRA als 16 anys"

Gearóid Mag Aoidh és un dels tres presos de l'IRA que van ser alliberats de resultes de la signatura de l'Acord de Pau de Divendres Sant. Va ser condemnat a vint anys de presó per "conspiració per assassinar membres de les forces de seguretat" amb una bomba de material Semtex col·locada al clavuegueram. A la presó va aprendre el gaèlic i ara es dedica, des del Sinn Féin, a difondre la seva llengua. La llibertat acabada de recuperar li permet parlar de quasi tot.

—Quant de temps s'ha passat a la presó?

—Quasi deu anys. Dos a la presó de Crumlin Road, sense judici; i un cop la sentència va ser ferma vaig passar a Long Kesh, on hi he estat quasi vuit anys.

—Vostè pertany a l'IRA?

—Bé, a l'entorn de l'IRA. Bé... sí, ara ja està.

—Quan s'hi va ficar?

—Als 16 anys, però jo aleshores ja era un activista republicà [partidari radical de la reunificació d'Irlanda].

—Què és el que va motivar-lo a implicar-se d'aquesta manera en el conflicte?

—La vaga de fam dels presos polítics de l'any 1981, encapçalada per Bobby Sands, per a ser reconeguts com a tals i no com a presos comuns. Em va impressionar molt. Hi va haver una gran mobilització popular i vaig anar a les marxes. Aleshores vaig sentir que tenia un paper a fer en el conflicte. Vaig llegir molts dels escrits de Bobby Sands. Als 13 o 14 anys ja era nacionalista [partidari moderat de la reunificació d'Irlanda], però va ser a partir dels 16 que vaig començar a pensar més i a desenvolupar la meua ideologia de manera més consistent.

—Vostè ve d'una família nacionalista?

—Més o menys, però no necessàriament republicana. De petit, com molts altres, veia les tanquetes militars, els bombers apagant focs i a poc a poc et vas adonant que passa alguna cosa. De tota manera jo sóc una excepció, perquè la meua ciutat està situada en una zona rural on els nacionalistes són minoria, la majoria és unionista [partidaris del manteniment de l'Ulster al Regne Unit] i la lluita al carrer no és tan evident. Així el meu republicanisme es va formar bàsicament a partir del que llegia.

—Quan el van agafar?

—Era el desembre de l'any 1988. Vaig estar 48 hores sense advocat, durant les quals em van pegar. De fet, aquesta és una descripció usual en molts dels detinguts per pertànyer a l'IRA.

—Aleshores va anar a parar a la presó de Crumlin Road?

—Sí. Ens tancaven durant 21 hores i mitja cada dia, i no més teníem una hora i mitja per sortir al pati i una hora per

estar a la cantina. En aquella presó estàvem tots els presos republicans i unionistes junts, un per cel·la i intercalats, i això generava molta tensió. Hi va haver enfrontaments i baralles. Els presos de guerra de l'IRA, com els unionistes, estàvem organitzats amb una estructura jeràrquica.

—Com ha viscut el procés de pau?

—Des de la presó hem seguit el procés constantment i els líders del Sinn Féin ens han tingut informats dia a dia. Especialment a partir de 1993 amb l'inici de l'estratègia de la pau del Sinn Féin, cosa que va generar molt debat polític a les presons.

—Com valora el lideratge de Gerry Adams?

—És un bon líder, un bon negociador, però el partit no és només ell, funciona amb una direcció col·legiada.

—Què va sentir quan vostè va ser alliberat arran de l'Acord de Pau?

—Tothom va estar molt content. Ara espero que en els dotze mesos vinents, tal i com diu l'Acord, tots els presos siguin alliberats. Tots, sense distinció dels càrrecs. Jo vaig ser un dels tres primers a sortir de la presó, l'11 de setembre de 1998, una data important per vosaltres.

—Què pot passar si el procés de pau continua parat com ara?

—Si falla la pressió dels governs anglès, irlandès i nord-americà sobre els unionistes, l'actitud blocadora que mantenen aquests darrers pot causar una greu crisi en el procés de pau.

—Això podria significar la fi de l'alto-el-foc?

—No ho sé. Però si l'acord no s'aplica, què fem?, cap a on anem?

—Quan espera poder veure el seu país reunificat?

—No ho sé, les coses han de desenvolupar-se al seu ritme.

—Confia en Tony Blair?

—És un líder capaç que ha tingut un paper important en l'acord de pau. S'hi ha ficat directament. Ara, però, és quan és crucial que prengui la seva responsabilitat per concretar l'acord de pau.

—Què en pensa, de les pel·lícules sobre el conflicte nord-irlandès i els membres de l'IRA?

—Depèn. Les d'en Harrison Ford són molt dolentes i irrals. En canvi altres com *Agenda oculta* són més reals. En el nom del fill també és molt real, especialment el paper de les dues mares, una republicana i l'altra no, com va ser el meu cas, que ma mare no era republicana. També *En el nom del pare* és una pel·lícula que està bé, i és bastant real, però algunes escenes com la crema d'un carceller, són simplement inventades. Aquestes tres últimes són importants perquè els joves coneguin realitats que potser no han conegut. *Michael Collins* també em va agradar. O. C.

JORDI PLAY

Gearóid Mag Aoidh va néixer a Antrim fa 34 anys. N'ha passats 10 a la presó.

El primer ministre britànic, Tony Blair, amb els diputats del parlament irlandès. El líder laborista anglès va fer una visita històrica a Dublín el passat 26 de novembre.

DUP celebrat el passat 29 de novembre, Paisley va centrar les seves crítiques en Trimble, a qui va titllar de "traïdor, Judes Iscariot i rèptil fastigós". A més, també va assegurar que utilitzarien els escons que els pertanyen a l'Assemblea d'Irlanda del Nord per vetar qualsevol iniciativa que significués un acostament a la unificació d'Irlanda i va reptar Trimble a fer-los fora d'aquest fòrum. Si es queda a la cambra, Paisley torpedinarà qualsevol iniciativa, per més consensuada que sigui, des d'ara i fins al mes de juny, quan hi haurà eleccions europees. En aquests comicis, que s'interpretaran com una valoració de la feina feta en el procés, Paisley es vol endur el màxim nombre de vots unionistes.

L'actitud radical de Paisley pot fer mal a Trimble a curt termini, però, a la llarga l'actual líder unionista moderat pot sortir-hi guanyant. Com més va més arraconarà el líder ultra cap a posicions més radicals, i això el convertirà en una minoria en una societat cansada dels defensors de la violència sectària. Mentrestant, Trimble utilitza la retòrica antiirlandesa de Paisley per recordar que per qualsevol pas que fa en favor de l'acord de pau ha d'aguantar la pressió dels pro-britànics més durs.

I és que Paisley, tot i l'eufòria en el congrés del DUP, ara mateix ja no té la força que tenien els unionistes radicals fa vint-i-cinc anys. El 1974 nacionalistes i unionistes moderats, i governs anglès i irlandès, van signar l'acord de pau de Sunningdale. Però una vaga

convocada pels pro-britànics més radicals seguida de les divisions dins els unionistes moderats va significar l'anihilació de l'acord. A més, a Londres els laboristes no tenien cap intenció de donar suport a un acord històric aconseguit per un govern conservador. Ara és tot el contrari. Blair i els laboristes d'avui no tenen res a veure amb aquest passat del seu partit, i fins i tot els sectors unionistes del Partit Conservador han estat apartats de la formació pel nou secretari general, William Hague. Aquestes diferències tenen més relleu si es té en compte que a Sunningdale no hi havia representants del Sinn Féin, i en el procés de pau d'ara sí.

El que ara accepta tothom és que s'ha de progressar en el procés de pau, ja que aquest buit és utilitzat per grups d'unionistes radicals per assetjar la comunitat pro-irlandesa, amb pallisses i llançament de còctels molotov. Fins i tot s'ha presentat un grupuscle ultraunionista que ha dit que el blanc de les seves bales seran els presos de l'IRA que ja han sortit de la presó.

Ni un pas enrere. Els tres grans patrons del procés de pau, el primer ministre anglès, Tony Blair, el primer ministre irlandès, Bertie Ahern, i el president dels Estats Units d'Amèrica, Bill Clinton, no estan disposats a deixar que les actituds contràries a l'acord prosperin, per això aquests dies sovintegen les telefonades en totes direccions. En aquest sentit, Blair va aprofitar la seva visita històrica al parlament irlandès de Dublín el

passat dia 26 de novembre per recordar: "Hem anat massa lluny amb el procés de pau per ara tornar enrere." Un missatge radicalment diferent d'aquell "fora, fora, fora" que Margareth Thatcher feia fa catorze anys quan se li plantejava la qüestió irlandesa.

Un altre gran patró de la pau, Bertie Ahern també ha alertat del "terrible error" que significaria no fer nous progressos per posar en marxa els òrgans de govern transfronterers i el de l'Ulster, abans de Nadal. D'altra banda, però, també ha afegit que Trimble necessita algun senyal positiu per part de l'IRA pel que fa al lliurament d'armes que li faciliti una sortida a la posició tancada en què s'ha ficat el líder unionista. Ahern, però, ja no parla de cap lliurament material en una data concreta; i en un missatge dirigit a l'IRA, recorda que el decomís no vol dir rendir-se ni lliurar armes a la policia de l'Ulster o a l'exèrcit britànic.

La tercera peça clau del procés de pau, el president dels Estats Units Bill Clinton, també ha mostrat la seva preocupació per l'actual situació d'Irlanda del Nord. Clinton ha manifestat que vol continuar essent d'ajuda per fer avançar el procés de pau. Però a diferència del paper que va representar en la signatura de l'Acord de Divendres Sant, ara sembla que Clinton vol situar-se al darrere tant de Blair com d'Ahern, recollir les seves propostes i pressionar Trimble i Adams perquè les acceptin. Aquesta pressió, però, pot ser clau, com ho va ser quan, dies abans de la signatura de l'Acord de Divendres Sant, David Trimble semblava que no tenia cap intenció de ratificar cap pacte.

Un altre dels aspectes més debatuts aquests dies és el de la reforma de la policia d'Irlanda del Nord, la Royal Ulster Constabulary (RUC), tal i com diu l'Acord de Pau. La Comissió sobre Policia, presidida per l'ex-governador de Hong-Kong, Chris Patten rep aquests dies les queixes de la societat civil sobre aquest cos, que ha tingut la màniga molt ampla per defensar les opcions unionistes i reprimir els nacionalistes. La RUC, que comp-

ta amb 13.000 membres, està formada en un 92% per protestants unionistes i en un 8% per catòlics també unionistes. El Sinn Féin, reclama la total dissolució d'aquest cos i la creació d'un nou servei de policia més representatiu de la societat i proporcional als 1,5 milions d'habitants dels sis comtats. Els representants del SF, a més de rebutjar el simbolisme unionista de la RUC, argumenten les seves posicions amb els barems de la Unió Europea, que estableixen que per un nombre de població com la de l'Ulster només fan falta entre 3.000 i 4.000 policies. Chris Patten potser no arribarà a satisfer completament els desitjos del SF, però s'hi acostarà prou. Fa uns dies l'ex-governador de Hong-Kong fins i tot va recordar que "integrar ex-combatents dels grups armats als serveis policíacs ha estat una característica significativa en la resolució de molts conflictes".

El mes de desembre serà clau per desencallar l'aplicació de l'acord de pau. La coincidència amb dates religioses torna a ser, doncs, un moment propici per a la concòrdia. Per començar, el dimarts dia 8 de desembre els representants dels vuit partits d'Irlanda del Nord que van participar en el procés de pau juntament amb Clinton seran premiats per l'Institut Nacional Democràtic pels Afers Internacionals de Washington. La qüestió irlandesa és tan important per a bona part de la societat dels EUA que enguany la Universitat Hofstra de Nova York prepararà un currículum per l'assignatura d'història sobre les repercussions als EUA de la Gran Fam d'Irlanda, de mitjan segle passat. En aquests crèdits també s'hi estudiarà la "perfídia" britànica cap aquells irlandesos afamats.

I dos dies després del premi de Washington, John Hume (SDLP) i David Trimble (UUP) es desplaçaran fins a Suècia per rebre els premis Nobel de la pau d'enguany. Totes dues dates podrien ser aprofitades per anunciar bones noves, en un procés que ara com ara és a la corda fluixa.

Oriol Cortacans

ELECCIONS

A CÀMBORES

AGRÀRIES

13

Diumenge de desembre

Participa-hi. **VOTA**

 Ara és demà

 Generalitat de Catalunya